ตลาดทองคำของจีน

ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ของจีนอยู่ที่ระดับเกินกว่าร้อยละ 7 นับตั้งแต่ปี 2519 และเกินกว่าร้อยละ 9 เมื่อสิ้นปี 2546 มีมูลค่ารวม 1.4 ล้านล้านเหรียญ โดยมูลค่าของ GDP เพิ่มเป็นสองเท่าในรอบทศวรรษ ขณะที่รายได้เฉลี่ย (Per capita) อยู่ที่ 1,000 เหรียญ นับตั้งแต่เริ่มต้นสหัสวรรษใหม่ จีนใช้นโยบายอัตราภาษีศุลกากร การปรับภาคเกษตรกรรม การลงทุนจากต่างประเทศ และเร่งการส่งออก เพื่อก้าวสู่ความสำเร็จในเชิงทฤษฎีการพัฒนา ปัจจุบันเศรษฐกิจจีนมีขนาดใหญ่เป็นลำดับ 7 ของโลก และกำลังก้าวสู่ช่วงต่อที่สำคัญกับเศรษฐกิจโลก โดยจีนจะมีบทบาทสำคัญในอนาคตอันใกล้นี้

จีนเป็นประเทศที่มีศักยภาพแร่ทองคำ การผลิตทองคำของจีนเป็นลำดับที่สี่ของโลก รองจาก อัฟริกาใต้ (395 ตัน) สหรัฐฯ (299 ตัน) และออสเตรเลีย (264 ตัน) โดยมีผลผลิตทองคำราว 200 ตัน ต่อปี ในส่วนของการบริโภคอยู่ที่ระดับ 200-300 ตัน หรือ 0.25 กรัมต่อคนในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ขณะที่ไต้หวันการบริโภคต่อคน 0.75 กรัม อินเดีย 1 กรัม และสิงคโปร์ 2.75 กรัม ตลาดทองคำของจีนพัฒนาไปอย่างรวดเร็วจากผลผลิตทองคำปีละประมาณ 200 ตัน จีนยังนำเข้าทองคำทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในด้านอุปสงค์จีนมีความต้องการทองคำปีละประมาณ 200-300 ตัน เป็นเพราะคนจีนวัดความมั่งคั่งจากการสะสมทองคำในรูปแบบต่าง ๆ

ในปี 2547 โครงสร้างอุตสาหกรรมทองคำของจีน เปลี่ยนไปจากสถานการณ์ในช่วง 2-3 ปี อย่างสิ้นเชิง ธนาคารกลางของจีน จะเป็นผู้ซื้อทองคำจากเหมืองและจัดสรรทองคำแก่ผู้ผลิตอัญมณี อันเป็นระบบจัดการซื้อ-ขาย อย่างผูกขาดผ่านตลาดซื้อขายทองคำเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Gold Exchange) ซึ่งมีสมาชิกเป็นนายเหมือง นายธนาคาร และผู้ผลิตอัญมณี รวม 108 ราย มีการซื้อขายทองคำวันละประมาณ 1 ตัน และกฎหมายธนาคารที่แก้ไขเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ปีนี้ ได้เปิดโอกาสให้ธนาคารสามารถซื้อ/ขายทองคำในตลาดได้ ทั้งนี้รัฐยังควบคุมการนำเข้าทองคำแท่ง ส่วนการนำเข้าอัญมณีที่เป็นทองคำต้องเสียอากรขาเข้า

ปัจจุบัน National Development and Reform Commission เป็นหน่วยงานรับผิดชอบเรื่องทองคำทั้งระบบ และกำลังร่างแผนห้าปี เพื่อกำหนดนโยบายระหว่างปี 2549-2553 ขณะที่กระทรวงที่ดินและทรัพยากรยังคงบทบาทเดิม นับแต่ก่อตั้งเมื่อปี 2541 จากหน้าที่การควบคุมดูแลเรื่อง การทำเหมืองแร่ของจีนรวมทั้งเหมืองทองคำ โดยที่การลงทุนของคนต่างชาติในด้านการทำเหมือง มีน้อยมาก อาจเป็นเพราะจีนยังมีกฎระเบียบไม่เป็นสากลและการอนุรักษ์นิยม กอร์ปกับมีปัจจัยบางประการอยู่นอกเหนือการควบคุมของกระทรวงที่ดินและทรัพยากร จึงมีการทำเหมืองทองคำของต่างชาติเพียงแห่งเดียวของบริษัท Sino Gold

สมาคมทองคำของจีน (China Gold Association : CGA) ได้ก่อตั้งขึ้นโดยวิสาหกิจทองคำ ซึ่งมีกรอบงานกว้างขวางและเป็นองค์กรที่มีอำนาจในตัว โดยเป็นตัวแทน ทั้งด้านการทำเหมือง การถลุง การตลาดและวางแผนต่าง ๆ แต่ยังไม่มีชาวต่างชาติเป็นสมาชิก

ภาคการทำเหมือง แม้จะมีการปรับเปลี่ยนการบริหารของภาครัฐ ปัจจุบันยังมีผู้ผลิตทองคำ 1,200 ราย ส่วนใหญ่มีกำลังผลิตสินแร่ค่อนข้างต่ำ ใช้แรงงานประมาณ 400,000 คน รวมกำลังผลิตต่อปีประมาณ 150-200 ตัน เหมืองทองคำขนาดเล็กมักขาดเทคโนโลยี และการจัดการ ประสิทธิภาพในการผลิตต่ำ ทำให้เป็นผู้ผลิตทองคำของจีนต้องแข่งขันมากเพราะต้นทุนการผลิตสูงนอกจากนี้เหมืองทองคำมักถูกกีดกั้นการอุดหนุน บางครั้งต้องจ่ายชดเชยให้รัฐสำหรับการสำรวจทางธรณีวิทยา แต่จะได้รับการส่งเสริมให้ดูมีค่าเชิงพาณิชย์ เหมืองขนาดกลางจะถือครองโดยบริษัท Holding ซึ่งรัฐเป็นเจ้าของได้แก่ China National Gold Group Corporation และถือหุ้นในบริษัทเหมืองแร่

ตลาดหุ้น โดยที่ภาครัฐไม่มีเงินอุดหนุนเหมืองแร่ การเข้าถึง แหล่งทุนจึงมาจากตลาดหุ้น บริษัทเหมืองแร่ทองคำของจีนปัจจุบันระดมทุนจากตลาดหุ้นในประเทศ เช่น บริษัท Zhongjin และ Shandong Gold ซึ่งเข้าตลาดเซี่ยงไฮ้ในปี 2546 ขณะที่ Fujian Zijing ระดมทุน จำนวน 125 ล้านเหรียญ ในตลาดฮ่องกงเมื่อปลายปีก่อนเช่นกัน นักลงทุนสถาบันต่างประเทศ สามารถถือหุ้นในเหมืองทองคำเหล่านี้ได้

การลงทุนต่างประเทศ แม้ว่าสถานการณ์ต่างๆ จะเปลี่ยนไป แต่การมีส่วนร่วมของต่างชาติ ในการทำเหมืองทองคำของจีนค่อยๆเป็นไปทีละน้อย ยังไม่มีต่างชาติที่ลงทุนโดยตรงในจีนเพราะการบริหารจัดการของจีนมีความยุ่งยากและยังคงมีข้อแตกต่างที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นลักษณะของกฎหมายและการไม่สามารถคาดเดาผลการพิจารณาตัดสินของทางการ รวมทั้งความเสี่ยงในขั้นตอนการสำรวจและการทำเหมือง อย่างไรก็ดี ในปี 2546 กิจกรรมการสำรวจอยู่ระดับกลางและการร่วมทุนปรากฏว่าเพิ่มขึ้น ตามรายงานของ Sino Gold ได้มีการค้นพบแหล่งแร่ใหม่ๆ คาดว่ามีทองคำสำรองประมาณ 100-200 ตัน

อุปทานทองคำของจีน อุปทานทองคำในตลาดทองคำของจีนถูกผลักดันจากการปรับเปลี่ยนภายในประเทศ และความต้องการของสมาชิกองค์การการค้าโลก ปัจจุบันการค้าทองคำเป็นไปอย่างเสรี ณ ราคาตามตลาดเซี่ยงไฮ้ แม้ว่าการลักลอบนำเข้าและส่งออกทองคำในจีนไม่ถูกกำจัด แต่จะไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ เพราะผลผลิตทองคำในประเทศมีจำนวน 150-200 ตัน และข้อจำกัดบางประการยังคงมีอยู่ กล่าวคือ รัฐจำกัดการนำเข้าทองคำแท่ง โดยต้องได้รับอนุมัติจาก PBOC (people ' s Bank of China)

อุปสงค์ทองคำ การถือทองคำในรูปการลงทุนหรือในรูปทองรูปพรรณ เปิดกว้างให้กับนักลงทุนรายย่อย โดยใช้สมุดบัญชี (passbook accounts) ทั้งที่เป็นทองคำแท่ง เหรียญกษาปณ์ และทองรูปพรรณภาคธุรกิจอัญมณีในประเทศ สามารถนำเข้าทองคำอย่างเสรี ส่วนบริษัทต่างชาติเพิ่งได้รับอนุญาตเมื่อเดือนมษายน 2546 โดยไม่ต้องขออนุญาตไม่ว่าจะเป็นโรงงานผลิตอัญมณี ผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีก ที่น่าสนใจ คือ บริษัท Shanghai Lao Miao Co ยังถือหุ้นในเหมืองทองคำ จึงชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมปลายน้ำ จะสร้างอุปสงค์ทองคำต่อไป

นอกจากนี้ การเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกของจีนจะต้องปรับอากรขาเข้าของทองคำและเงิน ทำให้อากรขาเข้าลดลงจากร้อยละ 23 ในปัจจุบันเหลือร้อยละ 20 ในปี 2549 ขณะที่ราคาทองรูปพรรณต่างประเทศยังมีราคาแพงกว่าในประเทศ เพราะเสียภาษีมูลค่าเพิ่มอีกร้อยละ 17 ของมูลค่าการนำเข้าอันเป็นเหตุจูงใจให้มีการลักลอบนำเข้าทองคำอย่างต่อเนื่อง

แนวโน้มทองคำของจีนในช่วงปี 2548-2549 การที่เศรษฐกิจจีนเติบโตต่อเนื่องอย่างก้าวกระโดด กล่าวคือ การเติบโตของ GDP สูงกว่าร้อยละ 9 ทั้งในปี 2546 และ 2547 แม้การบริโภคในประเทศลดลง แต่อัตราค่าจ้างเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 9 ขณะที่อัตราเงินเฟ้ออยู่คงที่ ระดับร้อยละ 2-3 จากปัจจัยพื้นฐานนี้ย่อมเพิ่มกำลังซื้อ จึงไม่น่าแปลกที่อุปสงค์ทองคำสำหรับทองรูปพรรณเพิ่มสูงโดยเฉพาะเมืองแถบชายฝั่งตะวันออก

ปัจจุบันราคาทองคำเพิ่มสูงขึ้น ทั้งในรูปเงินหยวน และเงินเหรียญสหรัฐฯ ทำให้การซื้อ/ขาย ราคาแพงขึ้น จึงเป็นสัญญาณผิด ๆ ต่อเหมืองขนาดเล็กที่ไม่มีประสิทธิภาพ เพราะเมื่อมีการปรับลดค่าเงินหยวนเมื่อเทียบกับค่าเงินเหรียญสหรัฐฯ อาจทำให้ราคาทองคำในประเทศถูกลง

รูปแบบการบริโภคทองคำในจีน นักวิจัยตลาดทองคำชี้ว่า การบริโภคทองคำในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จาก 200 ตัน ในปัจจุบัน และมีแนวโน้มอาจเพิ่มถึง 600 ตันต่อปี ตามการประเมินการบริโภควัตถุดิบชนิดอื่น และเป็นผลกระทบลักษณะเดียวกับการปรับกฎระเบียบ (deregulation) ของอินเดีย ทองคำส่วนเกินจำนวน 400 ตัน จะมาจากการนำเข้า

ผลกระทบสำคัญต่อการบริโภคทองคำของจีน คือ สต็อคทองคำ (ปัจจุบันประเมินว่าจีนมีสต็อคทองคำจำนวนถึง 5,000-8,000 ตัน) และนโยบายการสำรองทองคำของ PBOC ในอัตราร้อยละ 2 เป็นจำนวน 600 ตัน ซึ่งเป็นสำรองของทางการ ขณะที่ธนาคารกลางยุโรปจะมีอัตราการสำรองทองคำร้อยละ 15

ประการต่อมาการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมอัญมณีเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการบริโภคทองคำของจีน ขณะที่ทองคำได้รับประโยชน์ด้านการตลาด เช่นเดียวกับแพลทินัม ซึ่งเป็นตำนานความสำเร็จของจีน มีการใช้แพลทินัมในอุตสาหกรรมอัญมณีปีละ 50 ตัน แม้ว่าแพลทินัมเกือบทั้งหมดมาจากการนำเข้า โดยทองคำจะใช้กลยุทธ์การส่งเสริมในลักษณะเป็นสินค้าราคาถูกกว่าและเป็นทางเลือกนอกจากแพลทินัม

ในด้านเศรษฐกิจมหภาค ภาพเศรษฐกิจที่ยังไม่ชัดเจน หากการลดความร้อนแรงทางเศรษฐกิจเป็นแบบ hard landing ในปี 2546-2547 โดยการควบคุมเครดิตอย่างเคร่งครัด รวมทั้งปัจจัยภายนอกอาทิ จีนพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันเพิ่มขึ้น ภาษีรายได้ของภาครัฐหดตัว ประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นทำให้ต้องเพิ่มสวัสดิการและการดูแลสุขภาพ ความสามารถของระบบธนาคาร เป็นต้น ล้วนจะเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมนี้ทั้งสิ้น

<u>สรุป</u> ประเทศจีนเป็นทั้งประเทศผู้ผลิตทองคำ และประเทศผู้ใช้ทองคำรายสำคัญของโลก กล่าวคือเป็นประเทศผู้ผลิตลำดับ 4 มีผลผลิตจากเหมืองในช่วง 5 ปี (2542-2546) เป็นจำนวนรวม 933 ตัน อัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.9 สำหรับอุปทานทองคำของจีน ซึ่งประกอบด้วยผลผลิตจากเหมือง การนำเข้าทองคำและเศษทองคำ (Local scrap) ในช่วงเดียวกันมีปริมาณรวม 1,296 ตัน ส่วนการใช้ทองคำแปรรูป (Fabrication) ของจีน มีปริมาณเฉลี่ยปีละ 213 ตัน หลังจากส่งเสริมการใช้ทองเค (K gold) เมื่อปลายปีที่แล้ว แนวโน้มการใช้เพิ่มขึ้น นับตั้งแต่ต้นปีจนถึงไตรมาสที่ 3 อุปสงค์ของทองรูปพรรณ (Jewellery) ของจีน เพิ่มขึ้นร้อยละ 12 และมีแนวโน้มดีขึ้นในปีต่อไป

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ (1)
1 ธันวาคม 2547